

Melnichenko V.L.

COMPARATIVE-LEGAL DESCRIPTION OF THE OFFENSE OF CARRYING OUT BLASTING OPERATIONS IN CONTRAVENTION OF FISHERY STOCKS CONSERVATION REGULATIONS UNDER THE LAWS OF UKRAINE AND THE CRIMINAL LAW OF FOREIGN COUNTRIES

В.Л. Мельниченко

*здобувач кафедри кримінального права та процесу
ВНЗ «Національна академія управління»*

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ ПРОВЕДЕННЯ ВИБУХОВИХ РОБІТ З ПОРУШЕННЯМ ПРАВИЛ ОХОРОНИ РИБНИХ ЗАПАСІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ

Постановка проблеми. Важливим і загальним для теорії кримінального права та законотворчості, є з'ясування порівняльно-правової характеристики злочину, передбаченого ст.250 КК України та аналогічних злочинів за законодавством зарубіжних держав.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. З'ясування питань, що стосуються порівняльно-правової характеристики злочинів, передбачених ст.250 КК України та аналогічних злочинів за законодавством зарубіжних держав займалися такі вчені, як: В.Я. Тацій, С.Б. Гавриш, Ю.С. Шемшученко, В.К. Матвійчук, Н.О. Лопашенко, та ін. Проте, їх роботи носили фрагментарний характер, в межах більш загальних проблем кримінально-правової охорони навколишнього природного середовища. До цього часу ця проблема не знайшла свого належного вирішення.

Мета статті полягає у проведенні порівняльно-правової характеристики складу злочину проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів за законодавством України та кримінальним законодавством зарубіжних держав.

Основні результати дослідження. Порівняльно-правовий аналіз злочинних діянь проти навколишнього природного середовища і, зокрема, що стосуються охорони біоресурсів від їх знищення внаслідок проведення вибухових робіт з порушенням правил їх охорони свідчить про пріоритет економічних інтересів держав над екологічними [1, с.270]. Деякі із зазначених недоліків подолані з прийняттям КК України 2001 р., а також внесенням змін і допо-

внень до низки Кримінальних кодексів іноземних держав. У цьому сенсі слід погодитися з думкою, що є в юридичній літературі, що «існування і благополуччя людини сьогодні залежить від того, чи вдасться нам дотриматися принципів довгострокового розвитку, вироблених міжнародним співтовариством» [1, с.270].

Необхідно, виходячи із зазначеного врахувати те, що загальновизнаним у науці є поділ регулювання й охорони відносин у світі на такі правові системи: 1) країн загального права (common law); 2) романо-німецька правова система; 3) країн мусульманського права; 4) країн традиційного напрямку; 6) права соціалістичних (постсоціалістичних) країн [2, с.18-29]. Виходячи з існуючих правових систем і послідовності їх розгляду у цій статті, спробуємо показати реформаторські тенденції зарубіжних держав у сфері охорони водних біологічних ресурсів від їх знищення. Проте для цього почнемо порівняльний аналіз зі ст.250 КК України. Виходячи з цього акцентуємо увагу на тому, що перед правозастосовними органами стоїть завдання підвищення ефективності боротьби зі злочинністю, в тому числі з посяганням на відносини, що забезпечують умови з охорони рибних запасів та диких водних тварин від проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони, як частини тваринного світу. Узагальнення практики правозастосовних органів свідчить про те, що вони мають певні труднощі в застосуванні норм про кримінальну відповідальність за злочини, передбачені ст.250 КК України. Це зумовлено низкою факторів, до яких належать недоліки в конструюванні норм, передбачених ст.250 КК України, відсутні роз'яснення із застосування зазначеної статті. Ряд проблем, зокрема об'єкт, предмет, об'єктивна сторона, суб'єкт і суб'єктивна сторона злочинів, передбачених ст.250 КК України, відмежування цього складу від суміжних та кваліфікація, при необхідності за сукупністю складів злочину, продовжують залишатися дискусійними.

Вирішення цих та інших питань, поставлених перед нашим дослідженням, потребує поряд з юридико-логічним, історичним, соціологічним, системним і порівняльно-правового дослідження. Порівняльно-правовий метод дослідження щодо зазначеної проблеми майже відсутній. Разом з тим відомо, що порівняльно-правове дослідження в цій проблемі відіграє не тільки велику науково-пізнавальну роль, а й має певне прикладне значення. Дослідження злочину проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів (ст.250 КК України) і відповідних злочинів за аналогічне діяння деяких зарубіжних держав у порівняльному аспекті – це один із конкретних засобів застосування діалектичного методу дослідження проблем, що нас цікавлять.

Користуючись вищезгаданим підходом до досліджуваної проблеми, доцільно розглядати її стосовно складноутворюючих ознак злочину, передбаченого ст.250 КК України, і відповідних складів злочинів, що вибрані для порівняння. Цей шлях допоможе найбільш повно показати співвідношення нашого закону (ст.250 КК України) з відповідними законами зарубіжних країн, а також виявити певні проблеми, що належить вирішити законодавцю з метою вдосконалення ст.250 КК України, а також сприятиме уявленню про

існуючі тенденції між вітчизняним і зарубіжним законодавством з подолання цих соціальних явищ.

Так, згідно зі ст.250 КК України такими безпосереднім об'єктом цього злочину виступають суспільні відносини, що забезпечують умови з охорони рибних запасів або диких водних тварин від їх знищення чи пошкодження при проведенні вибухових робіт у рибогосподарських водних об'єктах [3]. Почнемо порівняння з Індії. Тут злочини проти навколишнього природного середовища містяться в главі XIV «Злочини проти народного здоров'я, безпеки, зручності, благопристойності і моралі», проте, такий злочин, який ми порівнюємо в індійському кримінальному законодавстві, відсутній, але цікаві положення, які при реформуванні нашого кримінального законодавства (ст.250 КК України) можна використати, має індійська судова практика щодо природних об'єктів, наприклад, риба є рухомим майном, якщо вона позбавлена природної волі у водному об'єкті [4, с.556], але якщо вона попливе з водоймища, то вона не може бути викрадена [5, с.455]. Ці положення можуть бути використані при кваліфікації злочину, передбаченого ст.250 КК України і його відмежування від злочинів проти власності. Натомість стосовно Великої Британії, то слід зазначити, що в правовій системі Сполученого Королівства немає писаної конституції, як немає і кодифікованого права навколишнього природного середовища або навіть й нормативного акта [6, с.659]. Подібного злочину, передбаченого статтею 250 КК України, в цій державі не існує. Крім того, слід зазначити, що законодавство Мексиканських Сполучених Штатів відноситься до так званої романо-німецької групи, але воно не містить норми, подібної до ст. 250 КК України [7, с.437-457]. Натомість ст.113 КК Латвійської Республіки стосується відносин щодо забезпечення умов з охорони тварин (рибних ресурсів, птахів та інших диких тварин) при проведенні меліоративних, лісозаготівельних або інших робіт [8, с.141-142]. Ці положення КК Латвійської республіки можливо були б корисними для українського законодавця щодо збільшення змісту об'єкта злочину (відносин).

Стаття 158-1 КК Естонської Республіки стосується господарських злочинів та відносин, що забезпечують умови з охорони рибних запасів від їх знищення внаслідок порушення правил встановлених з метою їх охорони (проте не вказується, які роботи чи діяльність може призвести до знищення рибних запасів, які завдають значної шкоди рибному господарству чи – великої шкоди) [9, с.163-164]. У той же час §2 ст.181 КК Республіки Польща стосується відносин, що забезпечують умови з охорони рослинного і тваринного світу від їх знищення чи пошкодження всупереч правил, що діють на охоронюваній території (тут також відсутні види діяльності, які відбуваються з порушенням правил, а також не видно, що тут йдеться про рибогосподарські водні об'єкти) [10, с.142].

Важливо звернути увагу на ст.257 КК РФ (право постсоціалістичної системи), яка називається «Порушення правил охорони водних біологічних ресурсів», яка має наступний зміст: «Здійснення сплаву деревини, будівництво мостів, дамб, транспортування деревини та інших лісових ресурсів, здійснення вибухових та інших робіт, а рівно експлуатація водозабірних споруд і

перекачуючих механізмів з порушенням правил охорони водних біологічних ресурсів, якщо ці діяння викликали масову загибель риби або інших водних біологічних ресурсів, знищення в значних розмірах кормових запасів чи інші тяжкі наслідки». Думки вчених стосовно того, що слід розуміти під об'єктом злочинного порушення правил охорони водних біологічних ресурсів розділилися. Так, деякі автори сходяться на думці, що об'єктом цього злочину є екологічна безпека водної фауни, природно-ресурсний потенціал і стабільність останньої [12, с.191]. Інші дослідники – визнають суспільні відносини з охорони водних біологічних ресурсів як компонента природного середовища від їх знищення в результаті здійснення господарської діяльності [13, с.7]. Відсутність єдиного підходу криється в розумінні цього об'єкта. На наш погляд, більш вдале друге визначення об'єкта цього злочину.

КК Республіки Білорусь не містить подібної норми до ст. 250 КК України [14, с.1-338]. Натомість, КК Азербайджанської Республіки є найближчим за ст. 247 КК до зазначеної вище статті КК РФ [13, с.1-325].

Аналіз статей наведених нами законодавчих актів відповідних держав свідчить, що об'єктами в них є суспільні відносини, що забезпечують умови з охорони різних за переліком предметів (природних компонентів), що знаходяться у водних об'єктах, тобто стосуються відносин у різній інтерпретації. Нам уявляється, що є підстави в певній мірі схилитися до позиції законодавця Латвійської Республіки та Російської Федерації, але потрібно їх положення конкретизувати.

Щодо предмета злочину, передбаченого ст.250 КК України, то під таким слід розуміти: 1) під рибними запасами слід розуміти прісноводні, солонуватоводні, морські, андромні, напівпрохідні, катадромні риби всіх видів на всіх стадіях розвитку (статевозрілі екземпляри, мальки, ікра), життя яких постійно або на окремих стадіях розвитку неможливе без перебування (знаходження) у воді, що перебувають у стані природної волі, які знаходяться у рибогосподарських штучних природних водних об'єктах, а також у межах територіальних і внутрішніх морських вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України, водойм, що знаходяться на території більш ніж однієї області, державних мисливських угідь, територій природно-заповідного фонду України і лісів державного значення;

2) під дикими водними тваринами слід розуміти гідробіонти, тварини, все життя яких проходить у воді, хордові, в тому числі хребетні – першозвіри, або клоачні – загін однохордових і живонароджуючих – сумчасті і плацентарні (морські і прісноводні ссавці, плазуни, земноводні) і безхребетні (членистоногі, молюски, голкошкірі, ракоподібні) в всьому їх видовому і популяційному різноманітті на всіх стадіях розвитку (ембріони, яйця, лялечки тощо), що перебувають у стані природної волі, які знаходяться у рибогосподарських штучних або природних водних об'єктах, а також у межах територіальних і внутрішніх морських вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, водойм, що знаходяться на території більш ніж однієї області, державних мисливських угідь, територій природно-заповідного фонду України і лісів державного значення. Аналогічний предмет характерний для КК латвійської

Республіки, за виключенням птахів. Деяко вужчий перелік предметів цього злочину ми знаходимо в ст.158-2 КК Естонської Республіки (тут йдеться лише стосовно рибних запасів). Деяко ширший перелік предметів злочину властивий для ст.181 КК Республіки Польща, оскільки тут йдеться про рослинний та тваринний світ. Згідно ст.257 КК РФ більшість вчених предметом злочину визнають водні біологічні ресурси, під якими у відповідності з п.1 ст.1 Федерального закону від 20 грудня 2004 р. № 166-ФЗ «О рыболовстве и сохранении водных биологических ресурсов» розуміють риби, водні безхребетні, водні савці, водорості, інші водні тварини і рослини, що знаходяться в стані природної волі. Важливо звернути увагу на водорості – це фотосинтезуючі організми, життєвий цикл яких протікає в частково або повністю зануреному у воду стані [16, с.233]. В якості предмета цього злочину вчені виділяють кормові запаси, до яких відносяться організми тваринного походження, водна рослинність, планктонні водорості, личинки, інші біологічні речовини, що слугують кормом для риб та інших водних тварин [17, с.350]. З позиції предмета злочину є певний інтерес використати деякі положення російського законодавства щодо розширення переліку предметів злочину і в ст.250 КК України.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст.250 КК України, як ми вже зазначали, характеризується такими обов'язковими ознаками, як дії: 1) проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів; 2) проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони диких водних тварин. Крім того, для цього злочину характерний спосіб вчинення цього злочину, якій характеризується проведенням вибухів та засоби вчинення цього злочину, до яких відносять вибухові речовини, вибухові матеріали, вибухові пристрої та засоби ініціювання вибуху.

Місцем вчинення цього злочину є рибогосподарські водні об'єкти (його частини) загальнодержавного та місцевого значення, водні об'єкти (його частини) загального та спеціального користування, які використовуються (можуть використовуватися) для розведення, вирощування, відтворення, лову (добування) риби та інших водних живих ресурсів, де водогосподарська діяльність обмежується в інтересах охорони рибних запасів або диких водних тварин та інших водних живих ресурсів.

За ст.115 КК Латвійської Республіки об'єктивна сторона злочину характеризується активними діями: 1) проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони тварин; 2) проведення меліоративних робіт з порушенням правил охорони тварин; 3) проведення лісозаготівельних робіт з порушенням правил охорони тварин; 4) проведення інших робіт з порушенням правил охорони тварин. Наслідки цього злочину можуть бути наступні: 1) істотна шкода рибним ресурсам; 2) істотна шкода птахам; 3) істотна шкода іншим диким тваринам. Наступна ознака об'єктивної сторони цього злочину властива така, як необхідний причинний зв'язок між зазначеними діями і наслідками, що зазначені у законі. Стосовно такої ознаки, як проведення вибухових робіт, то характерною ознакою об'єктивної сторони є спосіб вчинення злочину шляхом вибуху та засоби вчинення цього злочину (це вибухові речовини, вибухові

матеріали, вибухові пристрої та засоби ініціювання вибуху). Крім того, місцем вчинення цього злочину є рибогосподарські водні об'єкти.

Для ч.1 ст.158-1 КК Естонської Республіки об'єктивна сторона злочину характеризується активними діями, а саме знешкодженням рибних запасів унаслідок порушення правил, установлених з метою охорони рибних запасів. Наслідки цього злочину – спричинення значної шкоди рибному господарству. Для об'єктивної сторони цього злочину характерний необхідний причинний зв'язок між діями і наслідками, що настали. Місцем вчинення цього злочину є рибогосподарські водні об'єкти. А за ч.2 цієї ж статті ті ж самі дії, а наслідки – велика шкода рибному господарству.

За § 2 ст.181 КК Республіки Польща об'єктивна сторона злочину характеризується діями: 1) знищення рослин всупереч обов'язковим правилам, що діють на охороняємій території; 2) знищенням тварин всупереч обов'язковим правилам, що діють на охороняємій території; 3) пошкодження рослин всупереч обов'язковим правилам, що діють на охороняємій території; 4) пошкодження тварин всупереч обов'язковим правилам, що діють на охороняємій території, та необхідним причинним зв'язком між діями і наслідками. Також об'єктивна сторона цього злочину характеризується наслідками, завданням істотної шкоди. Крім того, цей злочин характеризується місцем вчинення злочину – це охороняємо територія.

Законодавець закріпив у КК РФ (ст.257 КК РФ) та криміналізував порушення встановлених чинними нормативними актами правил охорони водних біологічних ресурсів при виконанні сплаву деревини, будівництва мостів, дамб, транспортуванні деревини та інших лісних ресурсів, проведенні вибухових та інших робіт, а рівно експлуатації водозабірних споруд і перекачуючих механізмів (при цьому для притягнення особи до відповідальності за цією статтею необхідно щоб настали суспільно небезпечні наслідки у виді масової загибелі риби або інших водних біологічних ресурсів, знищення в значних розмірах кормових запасів чи настання інших тяжких наслідків, і на кінець, повинно бути встановлено необхідний причинний зв'язок між порушеннями, що були допущені і наслідками, що настали) [17, с.351]. Суспільно небезпечні діяння, передбачені ст.257 КК РФ, являють собою порушення правил охорони водних біологічних ресурсів при виконанні указаних у диспозиції робіт, які можуть бути вчиненні діями, прямо забороненими законодавством (наприклад, використання заборонених технологічних процесів і т.ін), або вчинені шляхом бездіяльності (наприклад не вилучення потонулої деревини в будівництві дамб без узгодження тощо) [17, с.352].

Для цього злочину характерна така ознака як місце вчинення злочину – це водні рибогосподарські об'єкти. За ознакою проведення вибухових робіт характерний спосіб вчинення злочину – це вчинення злочину шляхом вибуху, а отже за цією ознакою властиві засоби вчинення злочину – це вибухові речовини, вибухові пристрої, вибухові матеріали.

Аналіз злочинів, передбачених задекларованими статтями Кримінальних кодексів певних держав свідчить, що для національного законодавства (ст. 250 КК України) потрібно сприйняти такі позитивні моменти, що є в об'єктивній

стороні іноземних держав для ч.1 ст.250 КК України: 1) мають бути активні дії; 2) це має бути місце вчинення злочину, а саме рибогосподарські водні об'єкти; 3) це спосіб вчинення злочину такий, який відбувається шляхом вибуху; 4) це засоби вчинення злочину; 5) якщо це створило загрозу знищення або пошкодження водних біологічних ресурсів (рибних запасів або диких водних тварин, або кормових запасів). Натомість ст.250 КК України потрібно доповнити ч.2, скориставшись порівняльним дослідженням «ті самі дії, якщо вони призвели до знищення або пошкодження водних біологічних ресурсів (рибних запасів або диких водних тварин, або кормових запасів)».

Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ст.250 КК України, характеризується лише прямим умислом. Згідно зі ст.113 КК Латвійської Республіки до порушення правил характерна вина умисна, а до наслідків може бути непрямий умисел або необережність. Аналогічна суб'єктивна сторона характерна й для злочину, передбаченого ст.158-1 КК Естонської Республіки. Не відрізняється суб'єктивна сторона злочину, передбаченого § 2 ст.181 КК Республіки Польща. Тлумачення ст.257 КК дозволяє зробити висновок про те, що порушення правил охорони водних біологічних ресурсів, як правило вчиняється з непрямим умислом або з необережності [17, с.379].

Аналіз судової практики за ст.250 КК України свідчить, що під суб'єктом злочину передбаченого ст.250 КК України, слід розуміти фізичну, осудну або обмежено осудну службову особу, відповідальну за правильну організацію і проведення вибухових робіт, або керівництво вибуховими роботами, зобов'язану виконувати правила охорони рибних запасів при проведенні вибухових робіт, або неслужбову особу, як виконавця проведення вибухових робіт, зобов'язану виконувати правила охорони рибних запасів при проведенні вибухових робіт (особи, на якій лежить обов'язок дотримуватись таких правил), або приватну особу, яка здійснює вибухові роботи, зобов'язану виконувати правила охорони рибних запасів, якій до моменту вчинення злочину виповнилося 16 років (громадяни України, громадяни зарубіжних держав, особи без громадянства).

За відповідними статтями кримінальних кодексів, які нами піддані порівняльному аналізу, не міститься прямої вказівки на те, що суб'єктом злочину є особа, відповідальна за дотримання правил охорони водних біологічних ресурсів. Проте, стосовно ст.257 КК РФ, в науковій літературі висловлюється думка про те, що суб'єктом злочину виступає особа, безпосередньо зайнята сплавом деревини, будівництвом моста, дамби, транспортуванням деревини та інших лісних ресурсів, здійсненням вибухових робіт або експлуатацією водозабірної споруди, перекачуючого механізму, зобов'язана по службі дотримуватися правил охорони водних біологічних ресурсів; інші відповідальні за виконання відповідних дій, в тому числі службові особи [18, с.180]. Також зазначається, що така відповідальність на особу може бути покладена в силу її службового становища, закону або службового доручення (це можуть бути керівники, заступники, головні інженери організацій, начальники відділів, тобто особи, що відповідають за яку-небудь ділянку робіт) [17, с.373]. Ця загальна невіршеність дає підстави в ч.2 ст. 250 КК України передбачити таку

кваліфікуючу ознаку, як «ті самі дії, вчинені службовою особою з використанням влади або службового становища». Крім того, необхідно зазначити, що певною мірою дана проблема вирішена на законодавчому рівні і в КК деяких зарубіжних держав [19, с. 1-226; 20, с.1-366; 21, с.1-375; 22, с.1-313; 23, с.1-298].

Висновки. На підставі проведеного порівняльно-правового дослідження можна сформулювати ст. 250 КК України в наступній редакції: «Ст. 250. Проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони водних біологічних ресурсів.

1. Проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони водних біологічних ресурсів (рибних запасів або диких водних тварин, або кормових запасів), якщо це створило загрозу знищення або пошкодження таких ресурсів у рибогосподарських водних об'єктах,

карається

2. Ті самі дії, якщо вони призвели до знищення або пошкодження водних біологічних ресурсів (рибних запасів або диких водних тварин, або кормових запасів), або вчинені службовою особою з використанням влади або службового становища...»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Матвійчук В.К.* Теоретичні та прикладні проблеми кримінально-правової охорони навколишнього природного середовища: [монографія] / В.К. Матвійчук. – К. : ВНЗ «Національна академія управління», 2011. – 368 с.

2. *Давид Р., Жоффе-Спинози К.* Основные правовые системы современности: пер. с фр. В.А. Туманова / Р. Давид, К. Жоффе-Спинози. – М. : Междунар. отношения, 1996. – 399 с.

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-14 / Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 25-26.- Ст. 131

4. Справа Кришна Редди проти Муни та Редди (1942) 2 Madras Law Sournal Reports 556 р.

5. Справа Каму Хан Ад'я Натх Халдар (1930) 35 Calcutta Weerly notes 455 р.

6. Макрори Р. Право окружающей среды в Великобритании / Р. Макрори // Право окружающей среды в СССР и Великобритании / Редкол.: О.С. Колбасов и др. – М. : Ин-т государства и права, 1988. – С. 65– 76.

7. Мексиканские Соединенные Штаты: Конституция и законодательные акты: Пер. с исп. / Сост., ред. и авт. вступ. ст. О.А.Жидков; Редкол.: В.А. Туманов и др. – М. : Прогресс, 1986. – 478 с.

8. Уголовный кодекс Латвийской Республики / Науч. ред. и вступ. статья канд. юрид. наук А.И. Лукашова и канд. юрид. наук Э.А.Саркисовой; перевод с латышского канд. юрид. наук А.И. Лукашова. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2001. – 313 с.

9. Уголовный кодекс Эстонской республики / Науч. ред. и перевод с эстонского В.В.Уаневалова; вступ. статья канд. юрид. наук, доц. СПбГУ Н.И.Мациева. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2001. – 262 с.

10. Уголовный кодекс Республики Польша / Науч. ред. канд. юрид. наук, доц. А.И.Лукашов, докт. юрид. наук, проф. Н.Ф.Кузнецова; вступ. статья канд. юрид. наук, доц. А.И.Лукашова, канд. юрид. наук, проф. Э.А.Саркисовой; перевод с польского Д.А.Барилевич. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2001. – 234 с.

11. Уголовный кодекс Российской Федерации от 24 мая 1996 г. в редакции от 23.07.2013 г. (с измен., – всиупающим в силу с 01.09.2013 г.) / принят Гос. Думой 24 мая 1997 г. Вступил в действие 1 янв. 1997 г. – М. : Б. и., 1997. – 351 с.

12. *Лопашенко Н.А.* Экологические преступления: Комментарий к главе 26 УК РФ / Н.А. Лопашенко. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Прес», 2002. – 802 с.

13. *Архипова Т.С.* Проблемы квалификации и расследования преступного нарушения правил охраны водных биологических ресурсов / Т.С. Архипова // Туризм: право и экономика. – 2010. – №3. – С. 4-10.

14. Уголовный кодекс Республики Беларусь / Вступ. статья А.И. Лукашова, Э. А. Саркисовой. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2001. – 474 с.

15. Уголовный кодекс Азербайджанской республики / Научн. редак. предисл. И.М. Рагимова. [Пер. с азейрб. Б. Э. Аббасова]. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2001. – 325 с.

16. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. – М. : Сов. энциклопедия, 1984. – 1600 с.

17. *Тимошенко Ю.А.* Преступления в области охраны водных биологических ресурсов и животного мира (ст.ст. 256-259 УК РФ) / Ю.А. Тимошенко // Энциклопедия уголовного права Т. 23. Экологические преступления интересов службы в коммерческих и иных организациях. – Издание профессора Малинина. – СПб ГКА. СПб. : 2013. – С.270-430.

18. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации / Под ред. Громова. – М., 2007. – 927 с.

19. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. – St Petersburg: «Yuridichesky Center – Press», 2002. – 226p.

20. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova; – St Petersburg: «Yuridichesky Center – Press», 2002. – 366p.

21. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. – St. Petersburg: «Yuridichesky Center – Press», 2002. – 366p.

22. The Latvian Penal / edited and introduction by candidate of law A. I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Latvian by candidate of Law A.I. Lukashov. – St. Petersburg: «Yuridichesky Center – Press», 2002. – 313p.

23. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. – St. Petersburg: «Yuridichesky Center – Press», 2002. – 298p.

Мельниченко В.Л. Порівняльно-правова характеристика складу злочину проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів за законодавством України та кримінальним законодавством зарубіжних держав

У статті проведено порівняльно-правове дослідження злочину, передбаченого ст.250 КК України та аналогічних злочинів за законодавством зарубіжних держав.

Ключові слова: порівняльно-правове дослідження, злочини, склад злочинів, проведення вибухових робіт, порушення правил охорони рибних запасів, водні біологічні ресурси.

Мельниченко В.Л. Сравнительно-правовая характеристика состава преступления проведения взрывных работ с нарушением правил охраны рыбных запасов по законодательству Украины и уголовному законодательству зарубежных государств

В статье проведено сравнительно-правовое исследование преступления, предусмотренного ст.250 УК Украины и аналогичных преступлений по законодательству зарубежных государств.

Ключевые слова: *сравнительно-правовое исследование, преступления, состав преступлений, проведение взрывных работ, нарушение правил охраны рыбных запасов, водные биологические ресурсы.*

Melnichenko V.L. Comparative-legal description of the offense of carrying out blasting operations in contravention of fishery stocks conservation regulations under the laws of Ukraine and the criminal law of foreign countries

In the article conducted the comparative legal research offense under Art. 250 Criminal Code of Ukraine and similar crimes under the laws of foreign countries.

Keywords: *comparative legal studies, crime, the crime, blasting, violations of fishery conservation, aquatic biological resources.*

Стаття надійшла до редакції 10.09.2015.